

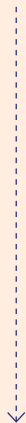
UNDERVISNINGSMATERIELL

UBESVART ANROP

En forestilling av Nora Dåsnes. Dramatisert av Toril Solvang-Kayiambakis.
Produsert av Riksteatret.

FOTO: MAIA MOAN

SEES SNART I TEATRET!



Kanskje har elevene vært på teater mange ganger. Kanskje er dette første gangen. Erfaringene kan variere, og det kan derfor være fint å bruke litt tid på å snakke sammen om hva dere kan forvente før dere kommer.

Som underviser kan du gjerne dele informasjonen fra nettsiden med klassen i forkant av forestillingen.

I materialet finner du også forberedelsesoppgaver som kan bidra til å gjøre elevene mer nysgjerrige på forestillingen.

Som en inngang til samtale kan dere ta utgangspunkt i noen av disse spørsmålene:

- Hva forbinder dere med teater?
- Hva er forskjellen på å være publikum på teater og å se en film på kino?
- Er det noe dere ønsker å vite mer om før vi drar i teatret?

Ofte stilte spørsmål

Hva skal jeg ha på meg?

Det viktigste er at dere har på dere noe dere føler dere vel i. Dere trenger ikke pynte dere eller kle dere på en bestemt måte. På Riksteatret går vi med det vi vil!

Når bør jeg komme?

Planlegg å være på plass ca. 30 minutter før forestillingen begynner. Da har dere god tid til å finne plassen deres, gå på toalettet og gjøre dere klare.

Når forestillingen først har begynt, kan vi dessverre ikke alltid slippe inn publikum.

Hva med mobilen?

Teater skjer live. Derfor trenger forestillingen oppmerksomheten din. Sett mobilen på lydløs eller slå den av. Vent med kamera og meldinger til etter forestillingen.

Kan jeg spise og drikke i salen?

Det er som regel lov å ta med noe å drikke eller litt snacks, men reglene kan variere fra sted til sted. Sjekk hva som gjelder hos ditt spillested. Men la skolelunsjen vente til etter forestillingen.

BLI KJENT MED UBESVART ANROP

En forestilling av Nora Dåsnes. Dramatisert av Toril Solvang-Kayiambakis. Produsert av Riksteatret.



Kulturminister Lubna Jaffery sammen med hele gjengen bak "Ubesvart anrop".

Skuespiller
Skuespiller
Skuespiller
Skuespiller
Skuespiller

Regissør og dramatiker
Regiassistent
Scenograf og kostymedesigner
Lyddesigner og videodesigner
Komponist og musikalsk ansvarlig
Kampkoreograf

Hannah Adolfsen Fjeldbraaten
Amina Mohamud
Arjan Nilsen
Christina Sleipnes
Jawad Aziz

Toril Solvang-Kayiambakkis
Maja Christiansen
Marcus Olsen
Oscar Frostad Udbye
Ida Flåten Kampenhuug
Huw William Reynolds

Skateinstruktør
Dramaturg
Produsent
Teknisk koordinator
Inspisient og turnéleder
Sufflør
Rekvisitør og oppsetningsleder
Kostymeansvarlig og maskør
Lysteknker
Lysmester
Lydmester og videotekniker
Scenemester

Pats Nichols
Liv Gulbrandsen
Bastian Stabell
Erlend Olaisen
Ida Elverum Heggen
Marita Nordtun
Matilde Hammerin Eidem
Stine Olsen
Simon Meyer Tallaksen
Tor Støve
Andreas Vidhammer
Lars Vold

LES FORESTILLINGENS OMTALE OG SE BILDER **HER**

LES INTERVJU MED REGISSØR **HER**

SE OPPTAK AV SAMTALE: UNG OG UTENFOR **HER**

Du møter regissør og manusforfatter Toril Solvang-Kayiambakis i samtale med psykologspesialist og traumeforsker Mari Kjølseth Bræin og forfatter og foredragsholder Marco Elsafadi, som i lang tid har jobbet med og for ungdom.

Samtalen ledes av Helga Hommedal Blikås, arrangementsansvarlig ved 22. juli-senteret og lærer.

LES ARTIKKEL "VI HAR BARE HVERANDRE" **HER**

Artikkelen er skrevet av Mari Kjølseth Bræin. Mari er psykologspesialist med fordypning i klinisk barne- og ungdomspsykologi, og har over 25 års erfaring fra arbeid med barn, unge og familier utsatt for belastninger, traumer og krevende livshendelser – både nasjonalt og internasjonalt. Siden 2022 har hun vært ansatt ved Senter for Stress og Traumepsykologi, hvor hun er faglig leder.

(Knappene over fører deg direkte inn til Riksteatrets sider)

ET FELLES UTGANGSPUNKT

Over 13 000 ungdommer får se *Ubesvart anrop* når forestillingen turnerer med Riksteatret. For mange av dem vil 22. juli være en del av historien de har vokst opp med, men ikke selv har minner fra.

Før elevene ser forestillingen, kan det derfor være nyttig å etablere et felles utgangspunkt. Hva skjedde 22. juli 2011? Hvordan har terrorangrepene preget Norge, og hvilke spørsmål kan hendelsene reise for unge mennesker i dag?

Oppgavene i dette undervisningsmaterialet er hentet fra TENK, som er en del av Faktisk.no.

Her får elevene utforske ulike sider ved 22. juli og reflektere over hvordan vi forstår og snakker om Norges største terrorangrep siden 2. verdenskrig.

Materialet kan brukes både av elever som kjenner 22. juli godt fra før, og av elever som har mindre kunnskap om temaet.

[Faktisk.no](#) er en redaksjon med journalister som dekker feilinformasjon, påvirkning og falske nyheter. Redaksjonen vil bygge spisskompetanse på påvirkning og feilinformasjon, og ta i bruk nye journalistiske metoder. Formålet er å være et bidrag til at det norske samfunnet blir mer motstandsdyktig mot påvirkning.

[Avdelingen Tenk](#) lager undervisning om kildekritikk, og består av lærere som lager undervisningsmaterieell. Formålet er å styrke opplæringen i hvordan elevene selv kan vurdere om en kilde er troverdig og avsløre falskt innhold i sosiale medier. Avdelingen er uavhengig av redaksjonen til Faktisk.no, og mottar støtte fra utdanningsdirektoratet.



BLI KJENT MED OPPGAVENE **HER**

(Knappen over fører deg direkte inn til [tenk.faktisk.no](#))

Faktisk. Tenk.

HVA KAN ELEVENE SPØRRE OM?

22. juli-senteret er et nasjonalt minne- og læringssenter som formidler kunnskap om terrorangrepet i regjeringkvartalet og på Utøya 22. juli 2011. Senteret har samlet spørsmål de ofte får fra elever og besøkende.

På de neste sidene finner du hjelpeark til deg som lærer, i tilfelle det stilles spørsmål som ikke alltid er like enkle å svare på.



NYTT SENTER: 15 år etter terrorangrepet 22. juli 2011 åpner det nye 22. juli-senteret

BLI KJENT MED 22.JULI-SENTERET **HER**

(Knappen over fører deg direkte inn til 22julisenteret.no)

Hvorfor angrep Breivik i Regjeringskvartalet og på Utøya?

Terroristen hadde i løpet av sin planleggingstid vurdert flere mål. Valget av terrormålene henger sammen med det høyreekstreme tankegodset og hvem han pekte ut som «landsforrædere», Arbeiderpartiet og i forlengelse av dem, AUF (ungdomspolitikere). Vi pleier å si at Breivik angrep Arbeiderpartiets nåtid (som regjeringsparti), fremtid (ungdomspolitikere) og fortid (partiets politikk gjennom årene, personifisert av Gro Harlem Brundtland). To terrormål ville også, etter terroristens vurderinger, sikre størst mulig skade og derfor oppmerksomhet.

Han hadde tidligere tenkt på andre terrormål, men valgte disse bort av forskjellige grunner. Blant de mulige terrormålene var journalister på SKUP-konferansen, slottet (hvis ikke kongefamilien var tilstede), SVs hovedkontor og Arbeiderpartiets landsmøte.

Var angrepet i Regjeringskvartalet en avledningsmanøver?

Vi vet mange har hørt det, men det stemmer ikke. Begge angrepene var nøye planlagte terrormål. Angrepet i Regjeringskvartalet var målrettet mot Høyblokka, statsminister Jens Stoltenberg fra Arbeiderpartiet og de som var på jobb for politikerne og for at samfunnet vårt skal fungere, nemlig byråkrater. Dette kan man lese i både 22. juli-dommen, 22. juli-kommisjonsrapporten og i terroristens egne forklaringer. Han har uttalt at Regjeringskvartalet var det primære målet.

Ble mange personer skadet i Oslo?

Ja. Åtte ble drept, ni ble alvorlig hardt skadet, og over 300 fikk lettere fysiske skader. På Utøya døde 69. Veldig mange fikk psykiske skader som følge av angrepet, som for eksempel PTSD som gir utslag iblant annet

konsentrasjonsvansker, søvnmangel og angstanfall. Dette gjaldt også noen av de som ikke var i Regjeringskvartalet, men som vanligvis ville vært der, eller som hadde familie og venner i området.

Hva skrev terroristen i manifestet?

Breivik satte sammen et slags kompendium, ofte omtalt som et manifest, som han sendte ut til flere tusen epostadresser samme dag som terrorangrepet skjedde. Her samlet han tekster skrevet av ulike høyreekstreme skribenter og bloggere. Kompendiet er delt i tre deler der de forskjellige delene tar for seg (1) selektiv sammensetning av europeisk historie, (2) hans ideologiske tanke sett og (3) hans råd til andre terrorister med et slags intervju av seg selv.

Hvilken konspirasjonsteori tror Breivik på?

Breivik tror på konspirasjonsteorien Eurabia. I korte trekk sier den at noen europeiske politikere, akademikere, journalister med flere samarbeider med såkalte muslimske ledere i arabiske land om å islamisere Europa. Det er aldri fremlagt bevis for at dette pågår, men til tross for det, er det en sentral idé innenfor høyreradikale og høyreekstreme miljøer.

Hvorfor angrep han Arbeiderpartiet og ikke muslimer direkte?

For å forstå dette må vi dykke inn i de feilaktige antagelsene og hatefulle tankegodset til terroristen. I kompendiet skriver Breivik blant annet at han ønsket å henrette de han så på som «quislinger», altså landsforrædere. For Breivik er det Arbeiderpartiet eller de han omtaler som «kulturmarxister».

Breivik angrep ikke norske muslimer direkte, slik Philip Manshaus gjorde i 2019, fordi han ikke ønsket å skape medfølelse for muslimer. Dette skrev han selv i kompendiet. Terror-

angrepet kan allikevel kalles et angrep mot norske muslimer fordi terroristen er svært muslimfiendtlig (rasistisk) og ønsker muslimer deportert ut av Norge.

Hvorfor hater han kvinner?

I manifestet skriver Breivik at kvinner og menn ikke kan være likestilt da de har naturgitte ulike roller. Breivik er opptatt av strengt konservative ideer/verdier, og mener at kvinners plass utelukkende er i hjemmet med rollen som kone og mor, slik han mener det var før. Dette mener han ikke skal være et fritt valg. Han beskriver også et samfunn helt uten kvinner, der "fødemaskiner" kan fungere som en erstatning. Kontroll av kvinner og kvinnekroppen handler mye om å ha kontroll på reproduksjon i samfunnet, og på den måten henger anti-feminisme og rasisme sammen i det høyreekstreme tankegodset. Han er generelt imot likestilling og mener at det har medført en «feminisering» av mannen, som han mener skaper svake samfunn som igjen medfører at vi ikke kan motstå den påståtte «pågående islamiseringen».

Hvorfor valgte Breivik 22. juli?

Breivik valgte blant annet denne dagen fordi Gro Harlem Brundtland skulle til Utøya og AUFs sommerleir.

Var terroristen medlem i en gruppe?

Han hevder selv han er medlem i en gruppe som heter Knights Templar. Politiet gjorde mange undersøkelser, men fant ingen spor etter, eller bevis for, at det eksisterer en sann gruppe. Tempelriddere er gjentagende i Breiviks tanke sett. I kompendiet forsøker Breivik å vise til en påstått varig krig mellom kristendommen/Vesten og islam/Østen. For å forklare dette bruker han utvalgte deler av historier om middelalderens korstog der riddere var kjente deltagere.

I hver rettssak har Breivik nevnt nye

og ukjente grupper han mener å være medlem av. Samtidig trekker han frem noen etablerte grupper, som Den nordiske motstandsbevegelsen, Alliansen og SIAN (Stopp islamiseringen av Norge), som sine meningsfeller.

Hvorfor ringte han til politiet og overga seg?

Å overgi seg uten motstand øker sjansen for å bli pågrepet i live. Breivik ønsket å bli pågrepet i live fordi han ville delta i egen rettssak for å fremme saken sin der. Han ringte to ganger for å overgi seg, men fortsatte å skyte og drepe mennesker etter at han hadde ringt.

Hvor lang fengselsstraff fikk Breivik?

Breivik ble dømt til 21 års forvaring med minstetid på ti år. Dette var den strengeste straffen man kunne få da rettssaken foregikk i 2012. Minstetid betyr at etter ti år i fengsel så kunne Breivik søke om prøveløslatelse, noe han gjorde og det ble en ny rettssak om det. Breivik kan søke om prøveløslatelse hvert andre år. Forvaring innebærer at straffen kan forlenges så lenge man mener han kan utgjøre en fare for samfunnet. Det finnes ingen grense for hvor mange ganger man kan forlenge straffen. I prinsippet kan han sitte livet ut.

Kommer Breivik til å komme ut av fengsel?

Det vet vi ikke svaret på, men vi tror ikke han kommer ut på veldig, veldig lenge. Så lenge de som kan vurdere det mener at han er farlig for samfunnet, så forblir han i fengsel. Alvorlighetsgraden på handlingene hans tilsier også at han kommer til å sitte veldig lenge, om ikke resten av sitt liv i fengsel.

Er terroristen fortsatt farlig?

I rettssakene etter 2012 har det kommet fram at de involverte instansene; helsepersonell og

fengselsvesenet, vurderer Breivik til fortsatt å være farlig. Han utgjør en fare på forskjellige måter, blant annet som en inspirasjonskilde til andre terrorister. Helsefaglige vurderinger av hans psykiske helse er viktige ved sikkerhetsvurderinger. Breivik uttrykker fortsatt mange av de samme ekstreme meningene som han gjorde i manifestet og under rettssaken i 2012.

Hvorfor saksøker Breivik staten?

Breivik har saksøkt staten for brudd på menneskerettighetene for det han mener er umenneskelige soningsforhold. Han har fått gjennomslag på noen punkter og soningsforholdene har blitt forbedret, men han har også fått avslag med blant annet sikkerhetsforhold som begrunnelse.

Hvordan har han det i fengsel?

Breivik har de samme rettighetene som andre innsatte i norske fengsler og fengselsvesenet etterstreber rehabilitering (det betyr at man skal forbedre seg og kunne komme tilbake igjen til samfunnet uten å være en trussel). I fengslet passes det både på å imøtekomme Breiviks menneskerettigheter og noen særskilte behov, men samtidig gjøres tilpasningene etter sikkerhetsvurderinger.

Breivik sitter på isolasjon og dette vurderes blant de tøffeste soningsforholdene å leve under.

Var Breivik gal da han gjennomførte terrorangrepet?

Under rettssaken ble det gjennomført omfattende vurderinger av Breiviks sinnstilstand etter gjennomføringen av terrorangrepet. Flere sakkyndige rettspsykiatere fikk dele sine vurderinger.

Ekspertene var ikke enige i alt, men Breivik ble vurdert som tilregnelig. Det betyr at de mener han ikke var psykotisk da han gjennomførte terrorangrepet.

Har Breivik endret meningene sine?

Svaret er både ja og nei. Han har endret meningene sine, men ikke i stor grad. I rettssakene til nå har Breivik uttalt at han ikke angrer på det han har gjort. Han har fremdeles mange av de samme fiendebildene. I tillegg til å være muslimfiendtlig, har han også uttrykt antisemittiske holdninger.

Breivik sympatiserer med nynazistiske grupper, og forskere har karakterisert hans holdninger som fascistiske. I rettssaken 2024 snakket Breivik om Den nordiske motstandsbevegelsen og SIAN som sine meningsfeller.

Det er vanskelig å trekke skarpe grenser mellom høyreekstreme grupper da de til tider har de samme fiendebildene. Breivik bruker for eksempel mye av tankegangen til Eurabia-teoretikeren Bat Ye'or, som selv er jødisk, samtidig som han ønsker å samarbeide med nynazistiske grupper. Breivik vurderes fortsatt til å være på ytterpunktet i det høyreekstreme landskapet.

Hva heter Breivik nå?

Terroristen har byttet navn flere ganger. Fjotolf Hansen, Far Skaldigrimm Rauskjold af Northriki og senest Jan Johansen.

Han kaller seg også Anders Behring Breivik i de rettssakene som har vært etter navneendringen.

22
07

REFLEKSJONSOPPGAVER



Oppgave 1 | Hva sitter du igjen med?

Velg ett eller flere av spørsmålene:

- Hvis du skulle beskrive forestillingen med tre ord, hvilke ville du valgt?
- Hva er det første du tenker på når du tenker tilbake på forestillingen?
- Var det en scene, replikk, lyd eller et bilde som festet seg spesielt hos deg?
 - Hvilken følelse satt du igjen med da forestillingen var ferdig?
 - Var det noe du ikke forsto, eller noe du fortsatt lurer på?

Et fint grep kan være at elevene først skriver helt individuelt i 2–3 minutter per spørsmål, før de deler med en annen eller med resten av klassen.

Vi vil gjerne høre hva elevene tenker etter forestillingen. *Har du mulighet til å sende noen av svarene på denne oppgaven tilbake til oss, setter vi stor pris på det. Sendes til: jv@riksteatret.no.*

Oppgave 2 | Når verden blir urolig

Rebekka, hovedkarakteren i Ubesvart anrop, grubler mye. Hun kjenner på en sterk uro etter 22. juli, selv om hun ikke var på Utøya og ikke kjente noen som ble direkte rammet.

Det kan være lett å tenke: Hvorfor går dette så sterkt inn på henne? Hun var jo ikke der.

Men vi kan bli berørt av noe selv om vi ikke har opplevd det selv. Vi kan kjenne sorg, uro eller frykt på vegne av mennesker vi aldri har møtt, steder vi aldri har vært og hendelser vi ikke selv har vært en del av.

For Rebekka handler det også om noe mer enn det som skjedde 22. juli. Hun oppdager at verden ikke er like trygg som hun kanskje har trodd. Det som skjedde med andre, får henne til å tenke på sitt eget liv og på menneskene hun har rundt seg.

Kanskje er dette noe flere ungdommer kan kjenne seg igjen i, i større eller mindre grad. I dag er vi tett på det som skjer i verden gjennom nyheter og sosiale medier. Vi kan få vite om noe som skjer langt borte, bare sekunder etter at det har skjedd. Og hvis vi vil vite mer, kan vi fortsette å se og lese i en evigvarende strøm.

Slik blir også det som skjer langt unna, en del av vår hverdag. Hvordan tror du det påvirker oss å leve så tett på alt som skjer i verden?

Snakk sammen i klassen:

- Har du selv blitt berørt av noe du har sett eller lest om i media?
- Når kan det være godt å følge med på det som skjer i verden og når kan det bli for mye?
- Hva gjør du når noe du ser eller hører om, blir sittende fast i hodet?
- Hva kan gjøre at verden føles litt mindre utrygg?

Øvelse: Hva kan jeg gjøre?

Når noe stort og vanskelig skjer i verden, kan det være vanskelig å vite hva man skal gjøre med alle tankene og inntrykkene. En måte å skape litt oversikt på, er å skille mellom det vi ikke kan gjøre noe med, det vi kan påvirke og det vi faktisk kan gjøre selv.

Velg én hendelse eller sak i verden som har gjort inntrykk på deg eller skapt uro den siste tiden. Det kan for eksempel være krig, klimaendringer, terror eller en politisk konflikt. Du trenger ikke velge noe personlig.

Skriv noen stikkord under hver overskrift:

1. Dette er utenfor min kontroll

Hva kan jeg ikke bestemme over eller gjøre noe med?

Hvis du står fast: det som allerede har skjedd, andres beslutninger, ting som skjer langt borte.

2. Dette kan jeg påvirke

Hva kan jeg være med på å påvirke, alene eller sammen med andre?

Hvis du står fast: hvordan jeg snakker med andre, hva jeg deler på nettet, hva jeg stemmer i skolevalget, hva jeg engasjerer meg i, hvordan jeg møter andre.

3. Dette kan jeg gjøre nå

Velg én eller flere konkrete handlinger.

Hvis du står fast: lære mer, snakke med noen, hjelpe andre, gi penger til en organisasjon, engasjere meg, ta en pause fra nyhetsstrømmen.

Oppgave 3 | Å lytte

Ubesvart anrop viser oss hvor mye det kan bety å ha gode venner og noen å dele det vanskelige med. Rebekka har mye hun prøver å sette ord på, men det er ikke alltid lett for henne å forklare hvordan hun har det.

Mennesker kan oppleve den samme situasjoner på svært forskjellige måter. Da kan det å lytte og prøve å forstå den andre, være viktig.

Men lytter vi alltid når vi snakker med vennene våre? De fleste av oss tror at vi lytter. Likevel kan vi fort begynne å tenke på hva vi selv skal si, før den andre har snakket ferdig. Noen ganger kommer vi med råd eller prøver å finne en løsning, når det den andre kanskje trenger, er at noen bare hører etter.

I denne øvelsen skal dere få kjenne på forskjellen.

Øvelse: Hvordan er det å bli lyttet til?

Slik gjør dere:

1. Gå sammen i par

Bestem hvem som skal være person A og person B.

2. Person A: Fortell noe lite, men ekte

Det kan være noe hverdagslig som irriterer deg, noe du gruer deg til, et valg du tenker på eller noe annet som tar litt plass i hodet. Velg noe som er ekte, men ikke veldig privat. Snakk i 2–3 minutter.

3. Person B: Vær en dårlig lytter

Gjør det med vilje vanskelig å føle seg hørt. Avbryt, se bort, snakk om deg selv eller bagatelliser det som blir sagt. Du kan også si noe som «sånn må du ikke tenke». Poenget er å kjenne igjen vaner vi mennesker kan ha, ikke å gjøre narr av hverandre.

4. Stopp opp

Hvordan var det å bli møtt på denne måten? Hva la du merke til hos deg selv?

5. Prøv en gang til

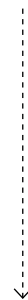
Fortell den samme historien. Denne gangen skal person B gi sin fulle oppmerksomhet. La personen snakke ferdig og still gjerne et spørsmål som viser at du følger med. Ikke kom med råd. Bare vær til stede.

6. Bytt roller

Gjenta øvelsen med nye roller.

Snakk sammen etterpå

- Hva var den største forskjellen mellom de to samtalene?
- Hva gjør vi ofte uten å tenke over det?
- Hvorfor kan det være så lett å komme med råd?
- Hva får deg til å føle at noen virkelig er interessert i det du sier?
- Kan det hjelpe å bli lyttet til, selv om den andre ikke kan løse problemet?



Denne øvelsen er hentet fra Verdensdagen for psykisk helse.

BLI KJENT MED VERDENDSDAGEN HER

(Knappen over fører deg direkte inn til verdensdagen.no)

Oppgave 4 | Vi har bare hverandre

Forestillingen avsluttes med:
«Vi har bare hverandre. Og vi har bare nå.»

Hva tror dere det betyr?

- Hvorfor tror du forestillingen slutter akkurat her?
- Hva kan vi gjøre for mennesker rundt oss når verden føles utrygg?
 - Er det et ansvar vi har for hverandre?

Til slutt:

Be elevene skrive anonymt på en lapp:
"I en urolig verden trenger vi mennesker som ..."

Samle inn lappene og les svarene høyt sammen i klassen.

